

Компоненти, критерії, показники та рівні готовності майбутніх викладачів педагогічних дисциплін до професійної взаємодії у закладах вищої освіти

М. О. Томашевська

Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна
Corresponding author. E-mail: mtomashevska@ukr.net

Paper received 17.10.18; Accepted for publication 24.10.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2018-180VI74-15>

Анотація. У статті проаналізовано дефініції «компонент», «критерій», «показник». Визначено структуру готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії за певними критеріями, що слугуватимуть своєрідними мітками між усіма чинниками досліджуваного феномену. Конкретизовано сутність та зміст компонентів готовності майбутніх педагогів до професійної взаємодії в системі «викладач-студент» (мотиваційний, когнітивно-комунікативний, професійно-рефлексивний). Критеріями кожного компоненту готовності є: наявність ціннісних орієнтацій, мотивів необхідних для ефективної професійної співпраці (взаємодії), необхідність сукупності ґрунтовних знань, комунікативних умінь, навичок, що забезпечать високий рівень готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії, об'єктивна самооцінка та самоаналіз спільної професійної кооперації студентів і викладачів в освітньому процесі закладу вищої освіти (ЗВО).

Ключові слова: *готовність, компоненти, критерії, показники, рівні готовності, професійна взаємодія.*

Вступ. Стратегічним напрямом розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. визначено розвиток наукової інноваційної діяльності в освітній галузі, яка сприятиме підвищенню якості освіти і базуватиметься на інноваційній основі.

На сучасному етапі розвитку суспільства інноваційна освіта, яка є домінуючою тенденцією в усьому світі, виступає альтернативою традиційній парадигмі освіти і повинна відповідати вимогам безперервності, фундаментальності, універсальності, гуманізації та демократизму.

Національна стратегія розвитку освіти передбачає вивчення, узагальнення та впровадження оптимального світового досвіду підготовки педагогічних кадрів, що сприятиме інтеграції нашої держави в загальноєвропейський освітній простір. Саме тому, сучасний педагог повинен відповідати вимогам сьогодення, бути готовим до професійної комунікації, взаємодії на різних рівнях, має усвідомити необхідність знань теорії та методології педагогічної інноватики, її значення у розвитку сучасної освіти.

Короткий огляд публікацій по темі. Вивченню структури готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії присвячено роботи А. Деркач, О. Дишко, О. Коробкової, С. Поплавської, О. Яковлевої та інших науковців.

Вони акцентують увагу на тому, що як багатомірне та багатоконцентне явище, готовність до професійної взаємодії має складну структуру.

Цінними для нашого дослідження є праці науковця О. Дишко, який у структурі вищезазначеної готовності виокремлює такі компоненти: мотиваційно-ціннісний (позитивне ставлення до взаємодії, прагнення до взаємодії, прийняття суб'єкта взаємодії як партнера у вирішенні проблем, прагнення зрозуміти ситуацію та поведінку колеги, прагнення віднаходити у партнера позитивні якості та орієнтуватися на них у налагодженні співпраці); когнітивно-операційний (знання про взаємодію, форми її організації, прагнення до самопізнання та саморозвитку, вміння спілкуватися, рефлексивні вміння); особистісний (автономність, інтегральність, адекватна самооцінка, емпатійні здібності, соціальний інтелект); регуляційний (емо-

ційна стійкість, урівноваженість, здатність до саморегуляції та самоорганізації, цілеспрямованість) [4].

О. Яковлева готовність до професійної взаємодії розглядає як єдність компонентів: когнітивного (спрямованість на взаємодію, система знань професійну взаємодію, її ефективну організацію, знання про способи оцінювання суб'єктної взаємодії і уявлення про образ професії), поведінкового (володіння комунікативними і організаторськими вміннями у взаємодії і рефлексивні вміння) й емоційного (володіння емпатією, емоційно ціннісним ставленням до учня, взаємодії з ним, педагогічної діяльності в цілому, здатністю до глибокого проникнення в суб'єктивний світ інших, адаптацією суб'єктивного сприйняття до сприйняття іншої людини з метою досягнення більшого розуміння) [14].

О. Коробкова зазначає, що готовність майбутніх педагогів до особистісно орієнтованої професійної взаємодії складається з двох базових компонентів: діяльнісного і психологічного. Структура діяльнісного готовності складається з комунікативних, поведінкових і гностичних умінь, а психологічного – з організаційно-особистісного, мотиваційно-ціннісного, когнітивно-оцінного, емоційно-чуттєвого та соціально-перцептивного компонентів, що є динамічними утвореннями [10].

У даному контексті виникає необхідність обґрунтування структури готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії в освітньому середовищі.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та конкретизації сутності та змістового наповнення компонентів, критеріїв, показників та рівнів, які відображають сформованість готовності майбутніх викладачів педагогічних дисциплін до професійної взаємодії у системі «викладач-студент».

Матеріали і методи. Для того, щоб визначити критерії із системи оцінки рівня готовності майбутніх викладачів, необхідно чітко визначити поняття «критерії» та «показники».

Тому, важливим для нашого дослідження є ідеї В. Монахова, з якими ми цілком погоджуємось, що критерії є сукупністю основних показників, які розкривають норму, вищий рівень розвитку відповідності

якості. Показник, будучи компонентом критерію, є конкретним і типовим проявом однієї з суттєвих сторін, на підставі якого можна визнати наявність якості, визначати рівень розвитку. Для того щоб відповідати своєму призначенню показник має розкривати сутність відповідної якості за кожним критерієм. [14].

Слушною є думка професора Н. Кузьміної, яка вважає, що критерії – це основна ознака, за якою одне рішення обирається із більшості можливих [11].

За коротким термінологічним словником І. Дичківської «критерій – це показник, що характеризує властивість (якість) об'єкта, оцінювання якого можливе за одним із способів вимірювання або за експертним методом» [6, с. 344].

Критерії і показники якості навчальної діяльності – сукупність ознак, на основі яких здійснюється оцінювання умов, процесу і результату навчальної діяльності, що відповідають поставленим цілям [5].

На основі попереднього аналізу та відповідно до мети нашого дослідження, під критеріями ефективності підготовки майбутніх викладачів педагогічних дисциплін до професійної взаємодії ми розуміємо сукупність ознак, які характеризують конкретний аспект професійної підготовки. Відповідно, показники вимірювання ефективності підготовки майбутніх викладачів до професійної взаємодії – «це кількісні та якісні характеристики сформованості ознак, які вивчаються та вимірюються».

Отже, критерій – це ознака, за допомогою якої відбувається оцінка, визначення та класифікація певних якостей.

Показники – це якісні або кількісні характеристики сформованості кожної якості, властивості, ознак об'єкта, який вивчається, тобто ступінь сформованості того або іншого критерію.

Дослідники роблять акцент на тому, що критерії повинні визначатись за допомогою сукупності специфічних ознак, які відображають усі структурні компоненти, а також відображати динаміку вимірюваної якості у часі. Водночас в енциклопедичній літературі критерії та показники якості навчальної діяльності окреслено як сукупність ознак, на основі яких здійснюється оцінювання умов, процесу і результату навчальної діяльності, що відповідають поставленим цілям [5].

Критерій розглядаємо як ознаку, на підставі якої здійснюється оцінка, визначення або класифікація певного стану розвитку особистості та спеціально організованих навчання і виховання. Тобто критерій – це суттєва ознака, на підставі якої розрізняється рівень розвитку особистості магістра залежно від змісту педагогічного впливу. Процес формування фахової готовності майбутніх викладачів закладів вищої освіти розглядався як складна система, тому критеріями визначено як ті, що віддзеркалюють певний стан розвитку, так і ті, що діагностують результат педагогічного впливу на особистість.

Тому, у нашому дослідженні, рівневі критеріальні характеристики компонентів охоплювали щонайменше дві сторони процесу формування готовності – розвиток якостей, знань, умінь, навичок, спрямованих на формування особистості майбутнього викладача як професіонала, і процесуально-дійову – якості, знання,

уміння та навички педагога, спрямовані на забезпечення освітнього процесу студентів.

За підсумками аналізу та узагальнення праць дослідників зазначимо, що, незважаючи на відмінності у поглядах на структуру готовності до професійної взаємодії, більшість авторів акцентують увагу на таких її компонентах: мотиваційний, когнітивний, операційний, рефлексивний.

Результати і їх обговорення. На підставі проведеного аналізу нами виокремлено такі структурні компоненти готовності майбутніх педагогів до професійної взаємодії: *мотиваційний, когнітивно-комунікативний, професійно-рефлексивний.*

Варто зазначити, що лише у сукупності дані компоненти можуть забезпечити високий рівень готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії, що розглядається нами і як один із чинників підвищення якості освітнього процесу у ЗВО.

У дослідженні нами розроблено відповідні критерії та їх показники за кожним компонентом, обґрунтовано рівні їх сформованості.

Мотиваційний компонент. Визначає професійно-педагогічну спрямованість особистості й утворює основу для реалізації інших її структурних компонентів. Його зміст включає наявність потреби у прояві особистісних якостей, умінь, компетентностей щодо професії викладача, глибоку усвідомленість суспільної значущості обраної професії та бажання досягти результативності, інтерес до діяльності саме викладача ЗВО.

Важливими аспектами мотиваційного компонента виступають: інтерес до професії, задоволеність своїм вибором, установок на оволодіння професією (орієнтація на роботу в системі освіти, установка на науково-дослідницьку роботу, на суспільно корисну та організаційно-управлінську діяльність; орієнтація на себе як на особистість).

Сформувати в студента мотиваційну сферу – означає виробити в нього систему цінностей, виховати потребу в суспільно-корисній діяльності, в набутті нових знань та вмінь, розкрити особистісний смисл учіння, коли він усвідомлює не тільки об'єктивне, а й суб'єктивне значення цього процесу, тобто усвідомлює, як учіння допоможе йому визначити своє місце в житті суспільства і досягнути суспільно-корисних цілей [13, с. 67].

На думку І. Малафійка, мотиви характеризують тенденції, спрямованість діяльності людини, її ставлення до тієї чи іншої справи, життєву значущість справи для неї. Від мотивів навчальної діяльності залежить, чим є для школяра сама навчальна діяльність, «що він засвоює, що бере з неї» [12, с. 84]. Науковець наголошує, що вирішальна роль у формуванні позитивного ставлення до навчання належить освітньому процесу, його змісту, методам, усій організації як індивідуальної, так і колективної навчальної діяльності студентів. Ми також притримуємось такої думки, та вважаємо, що саме від професіоналізму викладача залежить успіх освітнього процесу, а, отже, і вироблення в студентів стійкої та позитивної мотивації до навчання.

Мотивація є складним чинником впливу на поведінку особистості, який розкривається в якості потреб,

інтересів, цілей, ідеалів, що безпосередньо детермінують діяльність людини.

Отже, мотивація розуміється як сукупність, система різнорідних чинників, яка генерує поведінку та діяльність особистості. Виходячи з цього, необхідно погодитись із висновком учених про те, що мотивація навчання займає провідне місце серед чинників, які визначають ефективність освітнього процесу [3].

Мета мотивації – зосередити увагу студентів на проблемі і викликати інтерес до обговорюваної теми. Суб'єкт навчання має бути налаштований на ефективний процес навчання, мати в ньому особисту зацікавленість, усвідомлювати що та навіщо він робитиме. Без виникнення цих внутрішніх основ – не може бути ефективного пізнання.

Мотиваційний компонент викладачів і студентів:

1) зумовлений позитивною мотивацією досягнення успіху у майбутній педагогічній діяльності;

2) визначає систему відносин «студент-викладач» до мотиваційної активної спрямованості на професію і взаємодію в різноманітних формах на заняттях;

3) включає в себе мотиви, цілі, потреби, ціннісні установки, стимулює творчий прояв особистості в майбутній професії; передбачає наявність інтересу до майбутньої професійної діяльності;

4) викладач спонукає до професійно-педагогічної діяльності, розкриваючи цінність викладацької праці, а студент приймає позитивну установку на взаємодію з викладачем в системі професійних відносин і усвідомлює сенс педагогічної діяльності.

Виходячи з цього, критеріями сформованості даного компонента є – освоєння цінностей і мотивів, ціннісне ставлення до професійної навчальної співпраці (взаємодії), задоволення від професійного педагогічного спілкування.

Базуючись на виокремлених показниках визначено три *рівні* готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії.

Високий. Студенти-магістранти мають чітко виражену потребу в оволодінні майстерністю професійної педагогічної взаємодії в системі «викладач-майбутній викладач», стійкий пізнавальний інтерес до педагогічних інновацій як результату усвідомленого вибору майбутньої професійної діяльності, прагнення до розвитку та самовдосконалення, наполегливість у досягненні своїх цілей.

Достатній рівень характеризується усвідомленням важливості, соціальної значущості професійної діяльності викладача педагогіки, певною потребою у майстерному здійсненні професійної взаємодії; проте вони потребують спонукання до постановки особистих цілей, самоосвіти, ситуативного бажання самовдосконалуватися; мотивація до професійного розвитку та успіху в навчально-пізнавальній діяльності невисока.

Низький рівень. Студенти мають епізодичні потреби в набутті знань щодо професійної взаємодії, проте бажання виникають під впливом обставин, щоб отримати схвалення, мати повагу з боку оточуючих; вони постійно потребують спонукання до постановки особистих цілей, саморозвитку особистісних якостей, самоосвіти; слабо виражене прагнення до успіху в навчально-пізнавальній діяльності.

Когнітивно-комунікативний компонент включає в себе сформованість знань, умінь, навичок з наукової та педагогічної діяльності, розвиток аналітичного мислення та творчий підхід до справи [8].

За О. Козачком, когнітивний критерій – це рівень засвоєння майбутнім фахівцем набутих професійних знань. Показниками когнітивного критерію виступають: оволодіння професійно-значимими знаннями (фундаментальними, управлінськими, спеціальними, психолого-педагогічними, науково-методичними, предметними, технологічними, проєктувальними) [9].

Готовності до професійної взаємодії викладача і студента:

1) характеризує знання форм, видів, засобів і способів комунікації, її ролі в педагогічній професійній діяльності; вміння інтерпретувати інформацію і використовувати її різні види, що дозволяє ефективно здійснювати професійну комунікацію і досягати поставленої мети, тобто вирішувати професійні завдання;

2) включає вміння ясно і чітко висловлювати думки, переконувати, аргументувати, будувати докази, аналізувати, висловлювати судження, передавати раціональну і емоційну інформацію, встановлювати міжособистісні зв'язки, вибирати оптимальний стиль спілкування в різних ділових ситуаціях, організовувати і підтримувати діалог;

3) зумовлений новими педагогічними умовами навчання у ЗВО, структурою освітнього процесу;

4) забезпечує адекватну взаємодію викладачів і студентів, формування нових якостей взаємодії особистостей (вміння вислухати співрозмовника, коректність у відносинах, здатність вирішувати конфлікти, прояв поваги до співрозмовника, здатність використовувати різні комунікативні засоби в різних ситуаціях).

Критеріями сформованості даного компонента є – комунікативні вміння і навички, знання основ професійної взаємодії.

Рівні сформованості когнітивно-комунікативного компонента:

Високий рівень. Студенти мають глибокі, ґрунтовні знання з професійно орієнтованих дисциплін, володіють сучасними інноваційними формами, методами та засобами організації освітнього процесу; магістранти мають стійке сформоване бачення розвитку педагогічного процесу у вищій шляхом професійної взаємодії.

Достатній рівень характеризуються частковою сформованістю знань професійно орієнтованих дисциплін, які вивчаються в межах галузі, спеціальності та освітньої програми магістратури, але не відзначаються глибиною, володіють традиційними методами, формами та засобами організації освітнього процесу.

Низький рівень характеризується суперечливістю і не систематизованістю вище зазначених знань, відсутністю систематизованого бачення та розвитку освітнього процесу у ЗВО шляхом професійної взаємодії викладача та студента-магістранта як чинник підвищення якості навчання.

Професійно-рефлексивний компонент. Рефлексія (від лат. reflexio – звернення назад), роздум про свій внутрішній стан, самоспостереження, самопізнання, самоаналіз [1]; „процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів”, фундаментальна

здатність свідомої істоти бути у відносинах з власною свідомістю, мисленням, умовами і способами здійснення життєдіяльності [7]; своєрідний процес дзеркального відображення, уміння зрозуміти хід думок співрозмовника.

Готовність до професійної взаємодії викладачів і студентів проявляється:

- 1) в здатності до самоаналізу професійної діяльності;
- 2) щодо системи «викладач-студент-магістрант» для досягнення позитивної та результативної професійної взаємодії між ними;
- 3) рефлексивний компонент є основою розвитку професійних рефлексивних якостей (ініціативність, спрямованість на співпрацю (взаємодію), таких як самооцінка, самопізнання, самоконтроль.

Критеріями сформованості даного компонента є – самооцінка, самоаналіз. Відповідно, проявами реакції студентів на взаємодію з викладачем у процесі навчання є:

- інтерес до власної діяльності, бажання спілкуватися в студентській групі;
- не байдужість до якості та засобу досягнення мети;
- у своїй діяльності шукають сенс, активно беруть участь в освітньому процесі ЗВО;
- відчуття впевненості в своїх силах, успіху у власній діяльності;
- несуть відповідальність за свої вчинки, беруть участь в аналізі вчинків інших;
- активізація пізнавальних механізмів соціального порівняння, ідентифікації з професією.

Високий рівень характеризується розвинутими рефлексивними здібностями, що виявляється у здатності до самопізнання, аналізу власної діяльності; аналізу

та оцінки діяльності інших; здатності адекватно оцінювати власну діяльність; здатності планувати подальші дії відповідно до одержаних результатів; здатності здійснювати наукову діяльність на професійному рівні та прагнення до професійного самовдосконалення.

Середній рівень професійно-рефлексивної готовності характеризується середнім рівнем розвитку педагогічної рефлексії майбутнього викладача; може, але не хоче адекватно проаналізувати власну діяльність та діяльність інших. Частково здатний здійснювати педагогічну діяльність викладача ЗВО та частково прагне до професійного самовдосконалення.

Низький рівень професійно-рефлексивної готовності характеризується низьким рівнем розвитку педагогічної рефлексії майбутнього викладача. Абсолютно нема відчуття впевненості в своїх силах, успіху у власній педагогічній діяльності, що в свою чергу призводить до неспроможності здійснювати педагогічну діяльність викладача ЗВО, відсутнє прагнення займатися самоосвітою.

Висновки. Таким чином, сформованість взаємопов'язаних компонентів, готовність майбутніх викладачів педагогічних дисциплін до професійної взаємодії визначає успішність професійної взаємодії викладачів і студентів і є позитивним чинником підвищення якості навчання у закладах вищої освіти. Нами визначена структура готовності майбутніх педагогів до професійної взаємодії, компоненти якої об'єднані (інтегровані) між собою внутрішніми зв'язками. Вони виступають критеріями для низки педагогічних умов формування готовності майбутніх викладачів до професійної взаємодії, що і є перспективами наших подальших наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большая энциклопедия Кирилла и Мефодия : Мультимедиа энциклопедия. – М., 2000. – 1170 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.П. Волокова. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
3. Дишко О.Л. Формування готовності бакалаврів з туризму до професійної взаємодії зі споживачами туристичних послуг : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Олеся Леонідівна Дишко. – Луцьк : ПВНЗ «АКАДЕМІЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРАВА», 2016. – 230 с.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Євтух М. Б. Технологія інноваційної педагогічної освіти : монографія / М.Б. Євтух, А.С. Нісімчук. – Луцьк : Твердиня, 2011. – 453 с.
6. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2005. – 713 с.
7. Карпенко Є. М. Критерії та показники рівня сформованості інформаційних аналітичних умінь майбутніх учителів іноземних мов у процесі фахової підготовки / Є. М. Карпенко // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2011. – № (224). – С. 159-170.
8. Козачок О.М. Критерії та рівні сформованості професійної спрямованості студентів технічних ВНЗ в процесі вивчення інженерної графіки / О.М. Козачок, А.О. Козачок // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2015. – Вип. 43 (47). – С. 231 – 236.
9. Коробкова О.М. Развитие готовности будущих педагогов к личностно ориентированному профессиональному взаимодействию: дис. ... канд. психол. Наук : 19.00.13 / Коробкова Ольга Михайловна. – М. : Московский институт открытого образования, 2006. – 223 с.
10. Кузьмина Н. В. Методы исследования педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина. –Л. : Изд-во ЛГУ, 1970. – 211 с.
11. Малафійк І.В. Дидактика. Навчальний посібник для студентів та вчителів / І.В.Малафійк. – Рівне : РДГУ, 2004. – 470 с.
12. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения / Е.И.Машбиц. – М. : Педагогика, 1988. – 192 с.
13. Монахов В.М. Аксиоматический подход к проектированию педагогических технологий / В.М. Монахов // Педагогика. – 1997. – № 6. – С.26-31.
14. Яковлева Е.В. Формирование у будущих учителей начальных классов готовности к взаимодействию с родителями обучающихся // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 4 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.scienceeducation.ru/ru/article/view?id=20656> (дата обращения: 14.12.2015).

REFERENCES

1. The Big Encyclopedia of Cyril and Methodius: Multimedia Encyclopedia. - Moscow, 2000. - 1170 p.
2. Volkova N.P. Pedagogy: A Manual for Students of Higher Educational Institutions / H.II. Volokova - K.: Publishing Center "Academy", 2001. - 576 p p.
3. Dishko O.L. Formation of readiness of bachelors from tourism to professional interaction with consumers of tourist services: diss. Candidate ped Sciences: 13.00.04 / Olesya Leonidovna Dyshko. - Lutsk: PвNz "ACADEMY OF RECRUITMENT TECHNOLOGIES AND RIGHTS", 2016 - 230 p.
4. Encyclopedia of Education / Acad. Ped. Sciences of Ukraine; chief ed. V.G. Kremen. - K.: Yurincom Inter, 2008. - 1040 p.
5. Evtukh M. B. Technology of Innovative Pedagogical Education: Monograph / MB Yevtukh, AS Nisimchuk - Lutsk: Tverdinya, 2011. - 453 c.
6. Rubinstein S. L. Fundamentals of General Psychology / S. L. Rubinstein. - St. Petersburg : Peter, 2005. - 713 p.
7. Karpenko YM, Criteria and indicators of the formation of informational analytical skills of future teachers of foreign languages in the process of professional training / E. M. Karpenko // Bulletin of the LNU them. T. Shevchenko. - 2011. - No. (224). - P. 159-170.
8. Kozachok O.M. Criteria and levels of formation of professional orientation of students of technical universities in the process of studying engineering graphics / O.M. Kozachok, A.O. Kozachok // Problems and prospects of formation of the national humanitarian and technical elite: Sb. sciences pp. - Kharkiv: NTU "KhPI", 2015. - Vip. 43 (47). - P. 231-236.
9. Korobkova O.M. Development of readiness of future teachers for personalized professional interaction: diss. ... Candidate psychologist Sciences: 19.00.13 / Korobkova Olga Mikhailovna. - Moscow: Moscow Institute of Open Education, 2006. - 223 p.
10. Kuzmina N.V. Methods of research of pedagogical activity / NV Kuzmin. -L : Publishing House, 1970 - 211 pp.
11. Malafiiк IV Didactics. A manual for students and teachers / IV Malafiiк. - Rivne: RDU, 2004 - 470 p.
12. Mashbits E.I. Psychological and pedagogical problems of computerization of teaching / E.I.Mashbits. - M.: Pedagogics, 1988. - 192 p.
13. Monakhov VM Axiomatic approach to the design of pedagogical technologies / VM Monakhov // Pedagogics. - 1997. - No. 6. - P.26-31.
14. Yakovleva E.V. The formation of future teachers of the initial classes of readiness for interaction with parents of students // Modern problems of science and education. - 2015. - No. 4 [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.scienceeducation.ru/en/article/view?id=20656> (referral date: 14.12.2015). AND THE RIGHT ", 2016. - 230 p.

Components, criteria, indicators and levels of readiness of future teachers of pedagogical disciplines to professional interaction of higher education institutions

M. O. Tomashevskа

Abstract. The definitions of "component", "criterion", "indicator" are analysed in the article. The structure of readiness of future teachers to professional interaction according to certain criteria is determined, which will serve as unique bridges between all factors of the studied phenomenon. The essence and content of the components of readiness of future teachers for professional interaction in the system "teacher-student" (motivational, cognitive-communicative, professionally reflexive) are specified. The criteria for each component of readiness are: availability of value orientations, motives necessary for effective professional cooperation (interaction), the need for a set of solid knowledge, communicative skills, skills that will ensure a high level of readiness of future teachers for professional interaction, objective self-esteem and introspection of joint professional co-operation students and lecturers in the educational process of higher education institution.

Keywords: *readiness, components, criteria, indicators, readiness levels, professional interaction.*